

Revisionsverkets ställningstaganden

Arbetskraftsservice: utbud och reformer 2015–2019

Föremålet för revisionen var offentlig arbetskrafts- och företagservice som inräknas i aktiveringsgraden och tillhandahölls av arbets- och näringsbyråerna under regeringsperioden 2015–2019 samt byråernas genomförande av sysselsättningsreformerna. Av reformerna granskades regionala sysselsättningsförsök, periodiska intervjuer med arbetssökande och revidering av sysselsättningsplaner. Målet med revisionen var att bedöma hur väl arbets- och näringsförvaltningen lyckades tillhandahålla sysselsättningsfrämjande tjänster 2015–2019 samtidigt som reformerna genomfördes.

Trots minskade anslag hade arbets- och näringsförvaltningen förhållandevis goda förutsättningar att tillhandahålla arbets- och näringsstjänster 2015–2018. Upphandlingen av dessa tjänster med anslag från arbets- och näringsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets moment minskade något under den granskade perioden. Ökningen av byråernas periodiska intervjuer ledde till fler kontakter med kunderna och effektivare vägledning av arbetssökande till olika tjänster. Reformen ökade emellertid också byråpersonalens arbetsmängd och belastning. Antalet långtidsarbetslösa och den registrerade arbetslösheten minskade i områden där regionala sysselsättningsförsök genomfördes under försökstiden augusti 2017–december 2018.

Arbets- och näringsförvaltningen har haft förhållandevis goda förutsättningar att tillhandahålla arbets- och näringsstjänster

Trots minskade anslag hade arbets- och näringsförvaltningen förhållandevis goda förutsättningar att tillhandahålla arbets- och näringsstjänster effektivt 2015–2018. Utbudet och användningen av tjänster med mindre sysselsättningspåverkan ökade något under den granskade perioden. Vad förskjutningen berodde på och om den påverkade sysselsättningen kunde inte utrönas vid revisionen.

Sysselsättningsläget förbättrades mot slutet av den granskade perioden, vilket minskade behovet av arbets- och näringsstjänster. Lägesförbättringen avspeglades på aktiveringsgraden, som ökade mot slutet av perioden. Med aktiveringsgrad avses hur stor del av alla arbetslösa arbetssökande och arbets- och näringsstjänstkunder som omfattas av aktiva arbetsmarknadspolitiska tjänster.

De reformer som syftade till att förbättra sysselsättningsläget kunde genomföras planenligt

Ökningen av antalet periodiska intervjuer med arbetssökande effektiviserade vägledningen av arbetssökande till olika tjänster och främjade aktiveringen. Eftersom sökande vägledades effektivare till tjänsterna kan reformen också ha främjat deras anställbarhet på den öppna arbetsmarknaden. Genom fler intervjuer ökade dock även belastningen på arbets- och näringsbyråernas personal. Som helhet har reformen varit positiv.

De regionala sysselsättningsförsöken minskade antalet långtidsarbetslösa och den registrerade arbetslösheten i försöksområdena. Utifrån analyser av statistik från registret över arbetssökande kan man dock inte dra slutsatser om i vilken grad utvecklingen påverkades av ökat deltagande i tjänsterna eller av anställningar på den öppna arbetsmarknaden.

I andra utvärderingar av de regionala sysselsättningsförsöken bedömdes försöken ha haft en positiv effekt på främjandet av sysselsättningen. Enligt bedömningarna har försöken gett erfarenheter och lärdomar för utveckling av arbetskraftsservicen.

Det har gjorts flera utvärderingar av arbets- och närings tjänsterna och reformerna

De senaste åren har det gjorts tre utvärderingar av arbetskraftsservicen. En utvärdering omfattade nästan alla arbets- och närings tjänster medan de två andra utvärderade en enskild tjänst. Utvärderingarna är högkvalitativa och använder valida metoder. Arbets- och näringsförvaltningen bör beställa fler tillförlitliga konsekvensanalyser av arbetskraftsservicen än vad som sker i dag.

De reformer som genomfördes under förra regeringsperioden i syfte att förbättra sysselsättningsläget har utvärderats ganska heltäckande. Under perioden genomfördes dock många reformer samtidigt, vilket försvårar konsekvensanalyseringen. I fortsättningen bör utvärderingarna fokusera på en reform åt gången och kombinera kvalitativa och kvantitativa ansatser. Dessutom bör man uppmärksamma utformningen av jämförelser.

Revisionsverkets rekommendationer

I syfte att säkerställa en fungerande arbetskraftsservice och främja sysselsättningen bör arbets- och näringsministeriet tillsammans med arbets- och näringsbyråerna

1. se till att arbetssökandekunder tillhandahålls ändamålsenliga tjänster ur sysselsättningssynpunkt och att tjänsterna motsvarar kundens servicebehov
2. systematiskt följa upp resultaten från den innevarande regeringsperiodens kommunala sysselsättningsförsök och genomföra högkvalitativa konsekvensanalyser av dem
3. planera framtida sysselsättningspolitiska reformer så, att deras konsekvenser kan analyseras med kvantitativa metoder och tillförlitligt utformade jämförelser och så att man vid utvärderingar även kan utnyttja kvalitativa analyser och säkerställa att utvärderingsresultaten utnyttjas vid utveckling av åtgärderna.